

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Junius' 27 - dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Portugallia.

Arról az özszeesküvésről, a' melly Portugalliában munkába vétetett vala de szerentsésen kitudódott, már megérkeztek Marschal Lord *Beresford*tól a' hivatal szerént való tudósítások is az Anglus Országlószékhez Londonba, 's ezeket foglalják magokban: —

Lord *Beresford* Aprilis' 15 - dikén *Lisbonában* az Országló Tanátstsal egygyütt lévén, ennek tudtára adta, hogy ő valamelly titkos özszeszövetkezésnek akadott légyen nyomába, mellyel a' mostani Országlószéknek felfordittatására van célzás. Az Országlótanát's tagjai közül még egygyik sem tudott semmit a' dologból. A' Marschal jóvallotta a' Tanátstnak, hogy semmi jelek által ki ne nyilatkoztassa, hogy valamit megsajdított légyen a' dologból, mind addig, míg minden eszközök elő nem vétetnek a' bünös célzásnak gyökerestől való kiirtatására. Még ekkor úgy látszott, hogy a' bünösök nem határoztak volt bizonyos napot gonosz plánumjok munkába való vevésére, tsak annyi látszott bizonyosnak lenni, hogy Május' 25 - dike és Jun. 5 - dike között fogjanak hozzá feltett céljoknak végrehajtásához. Ehez képpent úgy tétette rendeléscit az Országlótanát's, hogy az özszeesküvés' tagjait Május' 25 - dikén éjjel fogdostassa özsze, mely a' legjobb rendel, 's a' mi legszerentsébb környülállásnak tartathatik, legkissebb vérontás nélkül, végre is hajtatott. Az özszeesküvésnek feje General-

Lajtnánt *Gomez Freire*, kinek házánál néhány nyomtató sajtókra, és nagy számú kinyomtatottproklamátziókra találtak. Ötet a' *St. Julien* várába zárták; ha kiüthetett volna az özszeesküvés, Portugalliai Feldmarschal-Generálissá neveztek volna. Azon személyekre nézve, a' kik ezen esetben az Országlókormány mellé voltak határoztatva, ezen hivatal szerént való tudósítások szerént még különböztek a' vélekedések. Az országnak egyéb városai-
ban nevezetesen *Oportóban* is, sok emberek fogságra tétettek.

Akkor, mikor ezen tudósításokkal a' postahajó a' *Tágus'* torkából *London* felé útnak indult (Május' 28 - dikán) Lord *Beresford* *Alcantarában* tartózkodott. A' katonaság között jó indulat uralkodott; a' tsendesség egy szempillantatig is meg nem zavartatott; a' politziai rendtartás jó állapotban volt. Az elfogdostott emberek a' *Belem* és *St. Julien* nevű várakba zárattattak; haladék nélkül Katona-biztosság' eleibe fogják őket állítani. Minden jelek azt mutatják, hogy ezen környülállások között sem a' nemeségnek sem a' katonaságnak a' Király 's haza eránt való hüsége nem ingadozott legkissebbet is, legalább még eddig egy nemest is el nem fogtak volt. A' bünösöknek özszeszefogdostatása oly titkoson és tsendesen ment véghez, hogy még más nap' sem terjedett volt el a' híre. — „Nem régen történt vala, így irnak egy Londoni levélben, hogy Marschal *Beresfordra*, mikor ő egyalkalmatossággal

egy Portugallus sereggel mustrát tartatott volna, egy lövés adatott, de ez akkor csak valami történetből esett lövésnek tartatott lenni: de már most látni lehet, hogy függésben volt, az a' most kitudódott özszeesküvéssel. Generális *Freirét*, éjjeli 12 órakor a' könyvesházában ülve, lepték-meg. Két pistoly volt előtte az asztalan, de nem használta őket. Az emberei nem akarták hozzá bebotsátani a' strázsákat, de ezek berontottak. Egy szerkebe téteftetvén, egy Politziaitiszt, egy Oberslajtnánt, 's 13 Dragonyosok kísérték-el a' fogházba; reggeli 4-gyedfél órakor pedig Oberster *Hadicknak*, a' ki az alatt 4 Kompániákkal megérkezett vala, gondviselése alá adták. A' foglyok föld alatt lévő kemény tömlötzekbe zárattak. Az egész *Lisbonui* nép nagy tsendességben volt ezen tudósításoknak elindulásakor.

Lord *Beresford* annak a' kastélynak, mellyet néki az Országlószék *Lisbonában* lakásúl rendelt, kertii filogoriás részében, a' föld' színén lévő szobákban lakott; néhány ajtókon be lehetett hozzá menni; az ablakai a' földig leértek. Jó lelki esméretű, és senkinek nem ártó ember lévén Lord *Beresford*, az ajtókat és ablakokat soha be nem szokta volt záratni, sőt meleg időkben az utolsókat éjjelenként tátvanyitva hagyatván úgy szokott volt hálgni. Melyre nézve úgy intézték vala el a' bünösök a' plánumjokat, hogy egy csoportjuk az 1-ső Regementnek egygyik Kapitányával hozzá a' kertbe bemenvén, az ágyában elébb ötöt fóttsa-meg, 's tölle egyenesen a' hadi, tengeri, és külső dolgokra ügyelő Ministerhez *Don Miguel Pereira Forjezhez* menvén, ezt is ekképpen oltsa-ki a' világból; azt után minden Portugallus szolgálathan lévő Anglus tiszteknek megöldököltetni, a' függetlenség' zászlójának kifüggesztetni, a' promatzióknak kiadattatni, 's a' Királyi kastélynak, a' pénzverő háznak, a' kintstár-

nak, a' puskapormagazinumnak, 's a' fegyveres háznak, elfoglaltatni kellett volna az insurgensek által. Ezt a' sok roszszat mind, egyetlenegy embernek szemesége háritotta-el, a' ki már két hónapokkal az előtt megérezte volt, hogy mitso-da fát raknak a' tűzre. — Az özszeesküvés' feje *Gomez Freire* egykor Oberster volt a' Frantzia 4-dik Regementnél: hanem Marschal *Junot* ötöt Párisba küldvén, az egész hadakozás alatt ott tartózkodott, 's kétség kívül ott szítta-be azt a' revolúziós hajlandóságot, melynek most a' maga megbukását köszönheti. Már tisztii Diplomákat is kezdetek vala kicsztogatni az özszeesküvés' fejei, 's a' felállítandó Országlószéknek *Portugalliai Független Tanáts* titulust adtak vala.

B r a s i l i a.

Az innét *Londonba* érkezett legújabb tudósítások részint, *Bahiából*, részint *Maranhaóbol* jöttek. Azok Aprilis' 18-dikáig, ezek 20-dikáig terjednek. Ezek szerént valamint *Bahiában* úgy *Maranhaóban* is telyes tsendesség uralkodott. *Pernambucóból* valami szökevények érkeztek *Maranhaóba*, a' kik onnét oly hírt hoztak, hogy a' nép ugyan még akkor engedelmességgel viseltetett a' Revolúziós Országlószékhez, de csak félelemből. *Pernambucóban* rettenetes nagy szárazság uralkodott, melly miatt nem lehetett szarvas marhát hajtani a' vásárookra, 's minthogy itt a' nép' elesége csak ebből áll, nagyon féltek a' megéhezéstől. A' *Portugallus* kereskedőknek hajóikból, mellyeket a' kikötőhelyben letartóztattak a' támadók, a' városnak oltalmaztatása végett úszó batteriákat akartak tsináltatni, a' melly dolog nem kevés nyúghatatlan-ságot okozott ezen hajók' tulajdonosaiknak. A' *Bahiai* kikötőhelyből három hajók eveztek vala el 600 emberekkel, *Pernambucónak* megtámadására.

Az Északi Amériikai levelek szerént oda a' *Bostoni* kikötőhelybe Május' 16-

dikán a' *Gipsy* nevű Pernambucoi hajó megérkezvén ezen a' Pernambucoi revolucziós Országlószék' Követje *Antonio-Gonsalvo-de-Cruz* is megérkezett oda, oly czéllal, hogy kérje az Egygyesült Státusok' Országlószékét, hogy Pernambuco'nak függetlenségét esmerje-meg. Hanem, mint a' *Washingtoni* Ministeriális újságból észre lehet venni, bajosan fog a' nevezett Követ igen kedvesen fogadtatni *Washingtonban*. — Mikor ez a' *Gipsy* nevű hajó a' Pernambucoi kikötőhelyből elevezett (April. 7-dikén vagy 8-dikén) akkor ott tsendesség uralkodott: hanem a' Királyi hajók a' kikötőhely előtt állottak, 's oda semmi hajót be nem bocsátottak. A' *Washingtoni* újságíró úgy ítél ezen Pernambucoi népzendülésről, melly, mint ő magát kifejezi, tsak az ott volt Kormányozónak néhány szabad akarattal való és gondolatlan lépései által okozott, hogy ennek kimenetelét el kell várni, minekelőtte az ember hozzá szollhatna.

Angliába Jun. 6-dikán érkezett-meg a' *Chesterfield* nevű postahajó *Rio-Janeiró*ból, melly innét legelőbb hozott hírt ezen támadásról. Aprilis' 10-dikén evezett-el *Rio-Janeiró*ból. Itt azt gondolták, hogy *Pernambuco*, minekutánna a' tenger felől a' Királyi hajók, 's a' szárazon néhány ezer emberek által körül vettetik, leghamarább az éhség miatt fogja feladni vagy megadni magát. — A' Pernambucoi Kormányozó is megérkezett vala ezen hajónak elevezése előtt *Rio-Janeiró*ba, és mint mondják, azonnal *Cabras* szigetére küldötte a' Király számkivetésbe, azért, hogy nem állott elég hatatosan ellene a' támadóknak.

Az itt, I. és II. számok alatt következő proklamátziókat a' *Bahiai* Kormányozó Gróf *Arcos* azokhoz a' Pernambucoi lakosokhoz intézte, kik a' Királyhoz való hűségben megmaradtak, a' *Bétsi Beo-*

bachterrel pedig az ő *Madridi* levelezője közölte: —

I). *Pernambucoi* bétületes lakosok, kik a' ti méltatlan hazafitársaitoknak gonosz tselekedetétől undorodtok! Sok familiáknak vallástételeikkől, kik a' Rebeliseknek elszenvedhetetlen uralkodása alól magokat futás által megmentették, úgy látszik, hogy az a' hely, mellyen valaha egy *Vieira-Fernandónak*, egy *Camerannak*, egy *Dias-Henriknek*, 's más embereknek hűsége fényeskedett, kiknek neveik a' Hérosok közzé számláltattak, hitekszegett rebellis tsudaállatok' pokoli barlangjává lett!! Annak megmutatására, hogy az által is melly nagy bünt követtek el ezek a' ti úgy nevezett fejeitek, hogy azzal a' hazugsággal mérészlették káromlani azt a' Helytartóságot, a' melynek Kormányozójának barátjának lenni nékem van szerentsém, kötelességemnek esmem lenni azt, hogy benneteket bizonyosokká tegyelek affelől, hogy a' *Bahiaiak* választott mondása ez: *Hűség a' mi szeretett Monarkhánk eránt!* és hogy itt, mellettetek minden katona, mégannyi *Scipióvá* fog válni, mihelyest azt a' parantsolatot venni fogja, hogy azon gyalázattért bosszút álljon, mellyet azon Fejedelem ellen elkövettek, a' kit minyájok szívszerént tisztelnek, 's a' kinek mindenkor adakozó 's jóltévő kezeit tsókolni nékies a' magok hazájokban régebben szerentséjek vala, mint az ő *Brasiliai* egyéb alattvalóinak, 's a' kitől mi már a' szeretnek 's nagylelkűségnek minnyáján ily sok bizonyosságát vettük. Költ *Bahia*ban Mártz. 21-dikén, 1817-ben. — „Aláírta: Gróf *Arcos*.

II). *Pernambucoi* lakosok, kik a' mi Urunkhoz a' Királyhoz hűségesek vagytok! 's a' kiknek száma, mint én tudom 's mint minnyáján remélnjük, igen feles), kötelességemnek lenni tartom azon igazságokat felfedezni előttetek, mellyeket tölletek eme' nevetséges Uralkodó

bennetek oly nyájasan a' magok karjaik közzé szorítani kívánnak, kegyetlen módon eltitkolnak. Ők félnek tölletek, és méltán, mert a' *Pernambucói* lakosoktól félni mindenkor valóban lehetett; 's a' midőn benneteket ezen rettentő dolog miatt igasságos megindulásban lenni látnak, most már azzal az átkozott tsalárdsággal élnek ellenetek, hogy az *Északi Amerikai egygyesült Státusoknak* 's más nemzeteknek pártfogásával fenyegetnek benneteket. Annak meggondolása, hogy ily környülállások között melly könnyen megvakittathatik az ember, engem' arra kényszerit, hogy tegyelek bizonyossá benneteket affelől, hogy az említett egygyesült Státusok' Országlószéke a' világ előtt már sokkal több bizonyosságát mutatta a' maga meszszelátásának, mint sem hogy feltenni lehetne felölle, hogy a' legalatsonyabb bűnnek oltalmazására alkalmas lehessen, mellyet az a' haramia csoport elkövetett, melly a' szegénység' homályában születettvén, tsak eliele bűntételek által reménli, hogy magát a' porból felemelheti; 's minthogy én itt most a' politikai elmélkedésekbe hosszasan be nem botsátkozhatok, tsak betsületemre mondom néktek azt, hogy *Martins Patriótát* 's az ő gonosz társait, az Egygyesült Státusok és a' földnek minden nemzetei, megvetik, 's a' magok hadi erejeket ily bűnösöknek felsegállítására fordítani, bizonynyal nem fogják. Az én seregeim nem soká' öszszegyülekezve lesznek körülettem, hogy az úgynevezett *Provisoriai Patrióta Kormányozókat* 's ezen revolútziónak minden más esmeretes fejeit az ő rettenetes gonoszságokért megbüntessék. Költ *Bahiaba* Mártz. 29-dikén, 1817-ben.
— Aláírta: Gróf *Azcos*."

Végezete a' Londonban lakó *Brasiliái* ember' olkoskodásának, mellyet kiadás végett a' *Timeshez* küldött: —

„Az Országlószéknek gyenge szívü po-

litikája 's kereskedésbéli tyrannussága, a' katonaság' zsoldjának ki nem fizetése, a' nagy adózás, a' *Paraguay* 's *La Platái* vidéki tartományoknak meghódoltatása végett projektáltatott katonai kiírás (*Conscriptio*), mondatnak az Urak' újságleveleikben a' *Brasiliái* nép' békételenkedése' okainak lenni. Én itt az Anglus újságokban kijött tikkelyeknek tulajdon szavaikat ide tévén, már most minden Portugallus és idegen embereket, a' kik *Brasiliát* tsak legkevesebbnyire is esmerik, bizonyosságul hívok, hogy mondják-meg, hogy mind ezek a' vádak nem tsupa költemények-é?

A gyenge szívü politika alatt, mint gondolom, egy olyan gyanakodó és tyrannus országlást kell értenünk, melly a' lakosok szabadságát kissebbíti, minden beszédjeik és tselekedeteik után leskelődik, 's szembetünő igasságtalanságokat követ-el; de nem illik ám ez a' lerajzolás a' *Brasiliái* Országlószékre, melly a' mellett is, hogy nintsen határok közzé szorittatva, még is nagyon szelid és atyai hatalommal élő országlást gyakorol ez. *Brasiliában* gyakran maradnak bűnök büntetetlenül, de ártatlan embernek oka (a' melly tekintetben valami ellenkezőnek előhozására mindeneket meghívok) a' Fejedelem' igasságtalansága ellen panaszolkodni, még soha se' volt. Ott a' beszédbéli szabadság, pedig úgy, hogy vakmerő bátorsággá is vált, mindenütt meg van. A' nyomtatásbéli szabadság ugyan nem állfenn törvényesen, de minden idegen újságoknak, még azoknak is, a' mellyek egész függetlenséggel irattatnak, olvastatása szabad. A' vallás' dolgában legtökéletesebb türedelem uralkodik. Az eretneknyomozószerék, a' melly Portugalliában sem nagy fontosságú dolog, *Brasiliába* soha be nem vitetett. A' *Brasiliái* Országlás' iparkodásának célzása eleitől fogva a' legnemesebb volt politika. Egy szóval, ha újításokat 's jobbitásokat lehet is még ki-

vánni a' Brasiliai törvényhozásban 's kormányozásban: ezért tsakugyan nem érdemel az alattvalóktól gyűlöltetést az Országlószék, 's felettébb nagy igazságtalanság volna a' mostani Monarkhát olyan fogyatkozásokért vádolni, mellyeket az időnek rozsdaja okozott a' Státus' alkotmányában, 's a' mellyeket ő kétségkívül megjobbítani kívánt. —

„Kereskedésbéli tyrannusság!! Még egyszer elmondom, hogy a' *Brasiliai* kikötőhelyek minden nemzeteknek megnyitva vagynak. A' Brasiliai emberek eladhatják vagyonaikat tettzéseik szerint akár a' hazában, akár idegen országokon. Betsétől 15 *per Cent* vámért minden Anglus portékát szabad bevinni Brasiliába, a' mellyekért a' *La Platai* Spanyol tartományoknak kikötőhelyeikben 35 's 40 *per Centet* kell fizetni, 's pedig ezek is tsak a' revolúziótól fogva nyitattak meg nékiek. Ezen kereskedésbéli tyrannusságra nézve többet szóllani nem szükséges: jól tudják az Anglus kereskedők, a' kik Brasiliával kereskedési közösülésben vannak, hogy mit ér reájok nézve ez a' kereskedés. —

„A' katonaság' fizettetésben talám lehetett Brasiliának némely tartományaiiban (de én ezt sem mondom bizonyosan) valamelly fogyatkozás: de ez nem lehet közösleges, minthogy ezen országban, a' hol a' Kormányozás még nem állittatott bizonyos systemára, mindenik tartomány maga különösen fizeti a' maga őrző seregeit. De arról tsakugyan még is meggyőzöttelve vagyok, hogy a' Statusnak nagyobb részében jó rendel fizetik a' katonaságot, 's ez a' rossz, átaljában, ha szintén meg volt is Brasiliában, tsak kevés ideig tartó 's nem olyan nagy volt, mint némelyek kívánnák. Az igen nagy adózás tsupa hamis költen ény, valamint szintén a' *La Platai* hadakozásért való szoros *Conscriptio* is. Az arra fordittatott seregek részint azon 5000 emberekből, a'

kik Európából mentek oda, a' Portugallus armadához tartoznak, 's a' *Lisbonai* közösleges kassából pontosan fizettetnek, részint olyan Brasiliai seregekből állanak, mellyek már régen a' Rio-Grande' határainál táboroztak, 's részint ezen tartományból részint a' *Saint-Paulóiból* való származásuak. Talám megtörténhetett, hogy az első expeditzióra valami kevés pénz a' *Rio-Janeirói* kintstárból is vétetett: de kétségkívül semmiben sem fog ez az expeditzió azonnal kerülni, mihelelyest *Montevideónak* birtokába magát befészkelheti, mert azután tsak az a' vám elégséges fog erre lenni, a' melly ezen városban begyül. Egy szóval hamislelkűség, hogy ez az expeditzió, melly Brasiliában közöslegesén jónak tartatik, adott volna okot erre a' támadásra. —

„Mitsoda egyéb nagy okát lehetne még hát ennek a' támadásnak a' nép békételenkedésében keresni? Én megvallom, hogy tsak kettőt tudok, a' mi Brasiliában zúgolódást okozhatott; 1)ször, azt a' különös kedvezést, mellyet Brasiliában az Anglusok' kereskedése az 1810-dik esztendőben készült kötéstől fogva talált; 2)ször, azt a' nagy engedelmességet, mellyel a' Brasiliai Országlószék Anglia eránt a' Szeretsenvásárlásnak eltöröltetésére nézve viseltetett, 's a' Szeretsenvásárlást folytató Brasiliai 's Portugallus hajóknak az Anglus olázkodó hajók által való elfogdosztatását. Én itt nem akarok annak megvizsgálásába belé botsátkozni, hogy ezek a' két környülállások is mitsoda fundamentumon épülhessenek: tsak azt mondom, hogy ez egygyik se' olyan ok, hogy az Anglus közöslegét, melyhez én ezen szavaimat intézem, nagyon érzékennyé tenné a' Brasiliai insurgensek' ügye eránt. Ha az insurgenseket annak kívánása lelkesíti, hogy az ország' állapotját megjobbítsák, privilegiumokat nyerjenek, a' polgári szabadságot megerössítsék, a' melyre az Országlás 's annyival is inkább a'

Monárkha ellen való gyűlölségnek semmi igaz fundamentuma nem gerjesztheti őket, miért nem nyilatkoztatják ki 's miért nem kérik a' fogyatkozásoknak elháríttatását, inkább, mint sem hogy egy tartományokban ily éretlen függetlenségi nyilatkoztatásával állanak elő? éppen, mint ha a' több tartományok' segédelméhez bizonytalanságot tarthatnának, vagy pedig azt, hogy magokban fennállhatnak csak remélhetnének is. *Pernambuco*, a' Brasiliai tenger partján éppen a' középepontján, valamint az északi úgy a' déli Spanyol (insurgens) tartománytól is 1000 Anglus (200 Német) mérföldnyire fekszik. Népe kevés, katonai ereje nintsen, a' szomszéd tartományok nélkül élelme sints: hogy gondolhatja még is, hogy fenntarthassa magát, ha csak egész Brasilia ötlet nem követi, pedig e' telyességgel meg nem fog történni, mert semmi közönséges békétlenkedésre nintsen ok. Ha azt is meggondolja az ember, hogy a' Szeretsenek ezen országban legalább három annyin vannak mint a' fejérek, valósággal elbámulhat rajta, hogy ezen utólsók között olyanok találtathattak, a' kik revolúción jártatták ezeket. Vannak, kik úgy vélekednek, hogy talám a' Spanyol insurgensek gyámolul fognak szolgálni a' Brasiliaiaknak is. Már megmútatták, hogy ezen kettők között semmi valóságos *analogia* nintsen: de ha akarnák is segíteni a' Spanyol insurgens tartományok a' *Pernambucóiakat*, nem tselekedhetnék a' nagy meszszeség miatt.

Nagy Britannia.

Glasgowban Jun. 7-dikén este véres verekedés támadott a' katonaság és polgárság között. Mi okon, nem írják. A' lárma' indítói és részesei vizsgálás alá vonattattak.

A' *Yorki* Grófságban *Leeds* városában kijövő újságlevelék rútot összeesküvésről írnak, melly a' nevezett és a' *Notting-*

hami Grófságokban főzetett, de szerentsére kitudódott, hanem így is sok rendetlenséget okozott. Egy idő óta titkos társaságok tartatván, gonosz plánumok főzetettek benne. A' támadásnak Jun. 8-dik vagy 9-dik napján kellett volna kiütönni. A' plánumot az özszeeskütteknek egyikike árulta el, kik közül 16-ton elfogattatván *Wackefieldbe* vitették. *Nottinghamba* 8-dikban érkezett-meg a' Bel-ső Ministertől a' jelentés, hogy ott a' következő napon fog kiütönni a' támadás, a' melly több Grófságokban meg van gyökerezve. Jun. 9-dikén reggel azonközben nagy zápor lévén, akkor megakadályoztatta az özszeegyülekezést: de délután csak ugyan nagy sokaság özszeegyülekezett, hanem a' lovasság által elszélesztetett. Az éjtzaka tsendesen telt-el. Más nap reggel ismét nagy sokaság kiállott puskával, 's hegyes törökkel felfegyverkezve az ország-útra, 's *Nottingham* felé kezdett nyomulni. A' száma szüntelen nevedett, az úton mindenütt pusztított. A' lárma' kiemenetelét nyughatatlansággal várták, a' melly ugyan ámbár nem az országot fenyegette, de sok békességes lakosoknak vagyonát veszedelmezette.

Londonnak *Combe* nevű polgárja, ki eddig a' Parlamentum' tagja volt, a' képviselőségről lemondván, újat választottak helyébe. Jun. 10-dikén ment véghez a' választás' munkája. Legalább is 3000 választó polgárok voltak egygyütt. A' voksok' többsége, *Woodnak*, az eddig volt Lordmájornak kedvezett, melly szerént ő velle megnevedett az alsó házban a' Ministerekkel ellenkező rész.

A' *Londoni Fekete Púja* nevű újságnak kiadója ellen pert indítottak, azért, hogy Lord *Castlereagh* és *Canning* ellen egy gunyolódó irást, 's az Országlószék ellen is egy hasonló irást, adott ki. A' vádoltatott személy kívánván, a' törvények szerént a' nevezett két Ministereknek is meg kellett, mint bizonyságoknak

jeleni, melyre nézve oly nagy sokaság gyült össze, hogy koránt se' térhettek mindenk be a' törvénytévő szálába. Az Országlószéketillettő irásért nem találták az Esküdtek bűnösnek lenni az újságirót, 's az elsőre nézve sem bizonyos a' dolognak kimenetele, minthogy az Esküdtek harmadfél óráig tartott disputálás után sem egygyezhettek-meg egészszen, 's hár-mak közzülök tsak a' következő igen különös feltétel alatt esmerték-meg bűnösnek lenni az irót: — „Ha a' mi országunk' törvényei szerént az igazságnak kimondása, büntetéstérdemlő rágalmazás, úgy mi is kéntelenek vagyunk bűnösnek találni a' vádoltatott személyt.“ — A' népnek nagyon tettett ez az itélettétel; lár-más tapsolásra szolgáltatott alkalmatos-ságot.

B é t s.

Méltóságos N. Lonyai és Vásáros Naményi *Lonyai Gábor* Cs. Kir. Camerius urat, a' Sz. István Király' Rendje' Kis-keresztesét, *N. Unghvár* Vármegye' Főispányi Administrátorát, megkülömböztetett hűséggel és szorgalmatossággal való szolgálatai által szerzett érdemeit tekintvén ugyan azon Ns. Vármegyének Főispányává kinevezni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsége.

Velence városának nagy megtisztelése történt e' hónap' 9-dikén, midőn azt két Cs. Hertzegaszszonyok úgymint *Mária Ludovika* Fő és *Pármai Hertzegaszszony*, 's *Mária Leopoldina* a' Brasiliai-Portugalliai és Algarbiai K. Koronaörökös Hertzeg Jegyese, meglátogatták. Egygyütt érkeztek-meg isméretlenül (*incognito*), megnézegették az ott találtató ritkaságokat, *Leopoldina* ő Fő Hertzegaszszony-sága a' theátrumon is megjelent kevés ideig, 's azután még azon késő estve tovább indultak egygyütt *Stra* felé. — *Ferrarában* Jun. 11-dikén vett bútsut ő Kir. Korona-Hertzegaszszonysága a' Modénai

Hertzegtől, a' hova ez eleibe ment vala, a' Nápolyi *Leopold K.* Hertzeg pedig feleségestül, a' tengeren jöttek Livornóba eleibe bútsuvételre, a' hova 9-dikben érkeztek-meg, 's 11-dikben, minthogy még ekkor nem érkezett volt meg oda a' Fő Hertzegaszszony, tovább folytatták útjokat *Florenzia* felé, 's ott találkoztak egygyütt. A' hajók, mellyek ő Fő és *Korona*-Hertzegaszszonyságát *Brasiliába* viszik, még 11-dikben nem érkeztek volt meg a' Livornói kikötőhelybe.

Örömmel említik honnyi Német újságleveleink, hogy a' Pruszsiai Országlószék, a' gabonának *Sléziából* 's a' *Poseni* Nagy Hertzegségből *Austriába* való által hozattatását, melly eddig megtiltva volt, felszabadította, nem tsak, hanem a' hüvelykes veteménynek, krumplinak, 's a' többi, kihozattatásokat is megengedte, a' melly nem kis megőltetésre szolgálhat nálunk ezen élelemre való dolgoknak.

Magyar országi újságleveleinkben olvassuk, hogy Szerem Vármegyének *Illok* nevü mezővárosában az ott elhagyattatva hevert víztsatornákat, *Odescalchi Inocens* ő Hertzegsége nagy költséggel megnyittatja, hogy a' hegyen lakók 's vár-béliek is jó forrásvizet ihassanak. Mintegy 3000 ölnyire újjittatnak-meg ezen tsatornák, a' melly végre Május' 1-ső napján pompás ájtatossággal való megszentelése tartatott ott ezen nagy munkának.

Azt a' szerentsétlen szabólegényt 's végre háziinast, kiről néhány hetek előtt környülállásosan megirtuk, hogy a' testvér hugát, 's ennek gazdájának egy testvér öttset, a' konyhában egy sulyokkal miként verte föbe, 's a' t., tegnap felakasztották. A' bűnös 25, a' főbevert leányzó 45, 's a' főbevert úr 62 esztendő emberek voltak; ezek azolta mind ketten meghaltak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Glogon a' Német Katona Vidéken.

A' szomszéd Debellási Ekklesiának, és Helységnek nevezetes napja vala, Pünköszt, Havának 18-dika, a' midőn ott T. Tudós Szatmár Némethi 'Sombok Kecze-ly Sándor úr 1. Kor. IV. 1. 2. szerint be-köszöntő Predikázióját tartotta. A' be- széd rövid, fontos, és olly szívreható volt, hogy azon majd minden jelelévők öröm könnyeket hullattak, és a' mint egy rész- ről az által, a' tisztelt ifjú Predikátor úr, talentomának, és tudományának szép je- leit mutatta, úgy más részről minden halgatóiba maga eránt tiszteletet, ked- vességet öntött, 's egyszersmind tellyes bizodalmat nyújtott nekik az eránt, hogy reménységek, és várakozások, mellyel előre voltak eranta, és a' mellyet hozzá- ja való erős ragaszkodásokkal ki-mutattak bé fog telyesedni. Az ezen oratori tüzzel készült, és elmondott hathatós beszéd vé- gezetével, a' Predikátor úr, a' Keresztség Szent Sakramentomát szolgáltatta-ki, kis- dedeket avatván-be az Isten Anyaszentegy- házába, mellyet követett a' Házassági Ce- remonia, ezt ismét az újonnan választott Ekklesiái Elöljáróknak 's végre a' Bábák- nak felesketése. Diszesítették a' gyüleke- zetet jelenlétekkel a' környékbéli Pap úrak, és Predikátor úrak, a' Glogoni Nemes Compagnianak ki-küldött Tisztjei, és a' helybéli Katona Tiszt úr. A' Katonaság az Isteni Tisztelet alatt nyoltz izbenadott Sálvét, mellyeknek a' Helybéli ágyúk fe- lelgettek vissza. Délben az ebéd felett, az ő Császári Királyi Felségének, a' Ma- gyar Hazának, a' Nemes Regiment, és Com- pania Tisztjeinek, az ifjú Predikátor úr- nak, és minden érdemes jelenlévőknek

egésségéért, 's békességéért taratzkok szól- lása között számos poharak ürítették-ki. A' katonaság eránt pedig különösen a' Predikátor úr szíves hajlandóságát azzal mutatta-meg, hogy fejenként mindenik- nek egy egy itze bort adatott. Ennek az érdeemes, és maga kedveltető ifjú Predi- kátor úrnak, a' ki a' hazában szerzett tudományát a' külső országi virágzó Aka- démiákban nevelte, és a' hazában, 's az Európai pallérozott országokban tett uta- zása által magának szép esméretet, és ta- pasztalást szerzett, közünkbe lett jöve- telen örvend vidékünk.

Debellas leg - szebb renddel épült magyar helység az országban. Most 23- dik esztendeje, hogy keszték meg-ülni, de kies, és a' kereskedésre nézve alkal- matos fekvése, mint szintén kövér, és termékeny földje, melly a' Regimentbe az elsőek közül való, mindennünön, kivált pedig az Al-földről oly sok Református magyar lakosokat vont ide, kikből áll az egész helység, hogy már a' Glogoni Ne- mes Compagnianban, melyben essik a' leg- népessébb, és még most is oly sokan for- ranak ide, a' tilalom mellett is, hogy már a' múlt őszszel, a' 'sellérek száma a' la- kosokét meg-haladta. — A' mi katona vi- dékünkön Pünköszt havának első napjától fogva oly melegek a' napalok, hogy Ká- nikulában is számot tennének; Esső tsak mostanában volt néhol valami kevés, erős, és száraztó szelek uralkodnak, mellyek az őszsze - vert Felegeket a' Dunának, és a' Török földnek nyomják, melly miatt a' tavaszi vetés átaljában sénlik, de az őszi az éjtzakai erős harmatok által elevenen tartatik, magát oly szépen mutatja, hogy sok helyen nem kevés tsudálkozásunkra kö - fal módjára áll.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Jun. 24-dikén $334\frac{2}{3}$ — 25-dikén $333\frac{1}{2}$ — 26-dikén $333\frac{3}{4}$ — forintot.

Vége az I-ső fél Esztendőnek.